

Bakgrund

Vi står inför vår tids största utmaning – att på kort tid ställa om vår energianvändning till en nivå som skapar förutsättningar för ett långsiktigt hållbart samhälle. Energianvändningen i våra byggnader står för cirka 40 procent av landets totala energianvändning. Därför måste vi både radikalt ändra energiprestandan på alla nya byggnader och successivt förändra den i det befintliga byggnadsbeståndet. Vi kan få minst samma standard och komfort med en markant sänkt energianvändning.

Sveriges regering och riksdag har slagit fast följande nationella energibesparingsmål för bebyggelsen: *”Den totala energianvändningen per uppvärmd areaenhet i bostäder och lokaler minskar. Minskningen bör vara 20 procent till år 2020 och 50 procent till år 2050 i förhållande till användningen 1995. Till år 2020 ska beroendet av fossila bränslen för energianvändningen i bebyggelsesektorn vara brutet, samtidigt som andelen förnybar energi ökar kontinuerligt.”*

EU-parlamentets direktiv om byggnaders energiprestanda, EPBD2, anger att offentliga nyproducerade hus från och med 2019 ska vara nära-nollenergihus. Samma sak gäller för övriga hus från och med 2021.

Hållbart byggande

Stora delar av det vi gör i bebyggelsen har en livslängd av minst 40-50 år. Först därefter är väsentliga funktioner så uttjänta att omfattande förändringar är motiverade. Det är därför nödvändigt att se långsiktigt när vi planerar, bygger nytt och renoverar.

En byggnads totala kostnader uppstår till största del under bruksskedet. Förutsättningarna för låga drifts- och underhållskostnader läggs till stor del fast vid byggnadsskedet genom val av produkter och kvalitet i utförandet. Vi måste alltså lära oss att se kostnaden för uppförandet av en byggnad i ett livscykelperspektiv som i hög grad påverkar drifts- och underhållskostnader.

Nya och befintliga byggnader

Nybyggandet motsvarar cirka en procent per år av de befintliga husen. Det betyder att cirka 70 procent av det totala byggnadsbeståndet 2050 utgörs av hus som finns redan idag. Varje tillskott av nya hus innebär dessutom i princip en ökning av energianvändningen i bebyggelsen. Hur lågt energibehov nya hus än kan komma att ha, kommer vi inte i närheten av det fastlagda målet till år 2050 genom att enbart satsa på energieffektivitet i nya byggnader.

Det finns ett stort behov av renovering och upprustning av vårt befintliga bestånd av byggnader. När åtgärder i det befintliga beståndet genomförs är det ett bra tillfälle att samtidigt energieffektivera byggnaderna. Det skulle också positivt påverka sysselsättningen. Dessutom får svenska företag en möjlighet att agera och bli framgångsrika på en växande energitjänstemarknad med produkter och tjänster. Vi får också en upprustning av socialt och funktionsmässigt nedslitna miljöer.

Satsningar på forskning och utveckling av material och metoder kommer att få stor betydelse för den framtida byggverksamheten. Främst ser vi behov av rationella metoder och system för miljöprogrammens bostäder men även inom områden som energitillförsel och intern värmedistribution. Dessa system skall nu anpassas till byggnader med avsevärt lägre energibehov vare sig det gäller nyproduktion eller renovering.

1

Åtgärdsförslag

Anpassa våra byggregler till de långsiktiga målen

Den starkast styrande faktorn för att uppnå god kvalitet i nyuppförda byggnader är det regelverk som fastställs av Boverket. För att förbättra byggnadernas energiprestanda är det därför av stor vikt att dessa regelverk styr mot de nationella energisparmålen 2050, både för nyproduktion och vid ändring av byggnad. Definitionen av nära-nollenergihus måste snarast fastställas för att ge byggmaterialindustrin rimlig tid till produktutveckling, utprovning, utbildning och anpassning av produktionsanläggningar.

Byggnadens energiprestanda ska baseras på val av långsiktigt hållbara byggmaterial och speciellt för de delar som har stor inverkan på byggnadens energiprestanda och är svåra att byta ut. Byggnaden ska vara så energieffektiv som möjligt oavsett vilket uppvärmningssystem eller energikälla som väljs initialt eller i ett senare skede under byggnadens livslängd. Ett sådant synsätt ger också förutsättningar till rationellt byggande med lika krav på byggnaden oavsett uppvärmningssystem.

Olika energikrav vid nybyggnad och ombyggnad

Våra byggregler ska utformas så att de skiljer på nybyggnad och ombyggnad. Vid nybyggnation är produktionsmerkostnaden för att välja energieffektiva produkter och system låg och ger oftast genom lägre drifts- och underhållskostnader en lägre livscykelkostnad.

Vid ombyggnad bör man i ökad omfattning se på varje byggnads förutsättningar och med hänsyn till byggnadens återstående livslängd och övriga förutsättningar bestämma vilka åtgärder som är lämpliga att utföra.

Samordnat program för renovering och energieffektivisering av befintliga byggnader

Ett politiskt beslut om ett långsiktigt program för renovering av de befintliga byggnaderna med mål att renovera och energieffektivera behövs. Ett mycket stort behov finns av bostäder i stora delar av landet samtidigt som våra befintliga byggnader är i stort behov av upprustning. Material, kunskap och teknik finns för att halvera energianvändningen i de befintliga byggnaderna med bibehållen standard och komfort.

Inom ramen för den nationella strategin för energieffektivisering av det befintliga beståndet bör även mål för renoveringstakt och möjliga lösningar för finansiering av arbetet utarbetas.

Ekonomiska styrmedel är nödvändiga

Om investeringar i energieffektiviserande åtgärder i bostäder verkligen ska komma igång i tid – måste det också till ekonomiska styrmedel. Tänkbara alternativ för att stimulera åtgärder är:

- att ROT-avdraget även inkluderar energieffektiviserande åtgärder och att det införs för flerbostadshus kopplat till krav på energieffektivisering.
- att finansiella aktörer ger långfristiga lån där amorteringstider harmonierar med åtgärdernas livslängd.
- att fastighetsavgiften bestäms utifrån byggnadens energieffektivitet och att lågenergibyggnader är befriade från sådana eller att varierande fastighetsavgift införs.
- att bolånetaket är högre för fastigheter med bra energiprestanda.

2

3

4

5

Öka informationsinsatserna

Tydlig kommunikation från myndigheter om kommande mål är viktigt för alla som investerar i byggnader så att man kan ta hänsyn till framtida krav och undvika dyrbara anpassningar i efterhand eller värdeminskning.

Energideklarationer och energiklassning är bra åtgärder som leder mot mer energieffektiva byggnader. Energideklarationer skall ha krav på att ge rekommendationer på energieffektiviserande åtgärder.

Dagens låga kravnivå på energiprestanda leder till att initiativ tas från kommuner, beställare och andra aktörer för att byggnader med bättre prestanda uppförs. Informationsinsatser behövs för att kravnivåer samordnas så att ett rationellt byggande kan utföras. Ett sätt är att utgå från de standarder som SIS utvecklat vad gäller energikrav och effektkrav på byggnader. Dessa är tänkta att användas för kravställare som har krav utöver det nationella regelverket.

Byggsektorn och samhället tillsammans

För att nå våra mål behöver styrmedel och andra insatser utgå från en helhetssyn på bebyggelsen och inte bara styras av vad som är bra ur ett fastighetsekonomiskt perspektiv. Vi står inför en stor och betydelsefull uppgift där vinsterna inte bara finns på marknadens sida utan till stor del även på samhällets.

Bransch, myndigheter och politiker behöver tillsammans ta ett helhetsgrepp i frågorna. Sveriges byggmaterialindustrier vill vara en del i ett sådant helhetsgrepp.

Byggmaterialindustrierna är en branschförening inom Svenskt Näringsliv för Sveriges byggmaterialföretag med 1 000 medlemsföretag.

Branschen omsätter ca 150 miljarder kronor varje år och sysselsätter 53 000 personer i Sverige.

Byggmaterialindustrierna är den samlade byggmaterialindustrins röst som verkar för större kunskap om byggmaterial och om vår branschs roll i samhällsbyggandet.

Byggmaterialindustriernas plan för att nå energi- och klimatmålen år 2050 inom bebyggelsen

Sammanfattande ståndpunkter**Anpassa våra byggregler till långsiktiga mål**

För att styra mot ett minskat behov av energi för uppvärmning behöver byggnadens energieffektivitet prioriteras. Därför ska krav på byggnadens energiprestanda i första hand dimensioneras av krav på utförandet, klimatskalet och byggnadens stomme.

Definitionen av "Nära nollenergihus" måste inriktas på de långsiktiga målen för byggnaders energiprestanda. Målen bör fastställas snarast för att ge industrin tid till anpassning av produktionen.

Olika krav vid nybyggnad och ombyggnad

Ändra byggreglerna så att olika krav ställs vid nybyggnad respektive ombyggnad. Vid nybyggnad är höga krav på långsiktigt hållbart byggande och bra energiprestanda genom val av bra byggmaterial tekniskt och ekonomiskt möjliga.

Vid ombyggnad bör man i större omfattning se på varje byggnads olika förutsättningar.

Samordnat program för renovering och energieffektivisering av befintliga byggnader

Stimulera en samtidig renovering och energieffektivisering genom politiska beslut. Sätt upp tydliga mål för renoveringstakt och grad av energieffektivisering. Ge incitament för och belöna bra initiativ. Upprätta styrmedel som anpassas efter de olika byggnadskategorierna i det befintliga byggnadsbeståndet.

Ekonomiska styrmedel är nödvändiga

För att stimulera investeringar i energieffektivt och långsiktigt hållbart byggande behövs ekonomiska styrmedel/incitament.

Öka informationsinsatserna

Höj statusen på energideklarationerna genom bättre vägledning i rekommenderade åtgärder och använd energideklarationerna bättre som kommunikationsinstrument. Samordna kommunala energieffektiviseringskrav för ett mer rationellt byggande.

Myndigheterna bör tydligt kommunicera de långsiktiga målen till alla intressenter i bygg- och boendesektorn så att man kan ta hänsyn till framtida krav och undvika anpassningar i efterhand.